

Julkinen talous

Valtion budjettialijäämä supistuu muttei häviä

- » Julkisen talouden alijäämä pienenee
- » Verotus ei kiristy, mutta verotuotot kasvavat
- » Uudet ja muuttuvat tehtävät kuntatalouden keskiössä koronan jälkeen

LISÄTIETOJA

Vanhempi tutkija Toni Juuti
040 940 2853
toni.juuti@labour.fi
www.labour.fi

Valtio vastasi koronakriisin aiheuttamiin haasteisiin aktiivisesti. Tätä kirjoitettaessa hallitus on kokoonnutunut neuvottelemaan vuoden 2022 budjetista, ja se on äskettäin päättänyt koronastrategian uudistamisesta. Alustavan ehdotuksen mukaan budjetti tulee olemaan 6,7 miljardia euroa alijäämäinen tämän vuoden alijäämän ollessa yli kaksinkertainen. Tämän hetken arvion mukaan valtakunnallisista koronarajoituksista ja kattavista suosituksista voidaan luopua lokakuun puoliväliin mennessä. Voimakkaan talouskasvun ja koronarajoituksista luopumisen myötä on tarpeen kysyä, vieläkö finanssipolitiikan tulee olla elvyttävää.

VALTION TALOUDEN ALIJÄÄMÄ PIENENEÄ JA VEROTULOT KASVAVAT

Koronakriisin seurauksena valtion velka suhteessa bruttokansantuotteeseen nousee liki 60 prosenttiin. Tulevien vuosien aikana alijäämän pienentyessä ja talouden kasvaessa velkasuhde taittunee laskuun. Valtion talous pysynee kuitenkin selvästi alijäämäisenä myös vuonna 2023.

Valtio on kantanut lähes kokonaisuudessaan julkisen sektorin yhteenlasketun velkataakan. EDP-velan suhde bruttokansantuotteeseen nousee lähelle 75 prosenttia taittuen kuitenkin laskuun vuosina 2022 ja 2023. Talouskasvun todennäköisesti hidastuessa koronasta toipumisen jälkeen velkasuhde jäänee kuitenkin yli 70 prosenttiin ilman merkittäviä muutoksia julkisiin menoihin ja verotukseen.

Vuosina 2020 ja 2021 valtio on tukenut talouden toimijoita laajasti. Koronan aiheuttamia terveysturvallisuuden kustannuksia on kompensoitu kunnille. Yrityksiä on tuettu niin suurin tuin, liiketoiminnan kehitysrahoituksella kuin antamalla lisäaikaa verojen maksuun. Vuodelle 2022 kohdistuu koronaan liittyviä määrärahoja edelleen noin 400 miljoonaa euroa. Lisäksi alijäämässä näkyy merkittäviä kertaluonteisia eriä, kuten hävittäjähankinnat ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen valmistautuminen. Suomen kestävä kasvun ohjelman rahoitus tulee EU:n elpymisvälineestä.

Valtion verotulokertymän voi odottaa kasvavan selvästi vuonna 2022. Tätä selittää keskeisesti yleinen taloustilanne sen sijaan, että valtio olisi tehnyt huomattavia veronkorotuksia. Veroaste laskee hieman tulevan kahden vuoden

aikana. Verotuloja myös siirtyy kuluvalta vuodelta ensi vuoteen huojennetun maksujärjestelyn vuoksi.

KUNTIEN HUOMIO KORONASTA PITKÄN AIKAVÄLIN HAASTEISIIN

Kunnat saivat valtionosuuksien lisäyksien myötä tukea koronan vuoksi kohonneisiin sosiaali- ja terveydenhuollon menoihin. Kunnat eivät joutuneet turvautumaan mittaviin kunnallisveron korotuksiin. Vuoden 2022 budjettiehdotuksessaan valtio huomioi mm. vanhuspalvelulain muutokseen liittyvän hoitajamitoituksen kiristymisen.

Kuntakentällä ollaan kuitenkin koronakustannusten korvaamisen yksityiskohdista eri mieltä hallituksen kanssa. Myös maakuntauudistus, jonka johdosta osa kuntien tehtävistä siirtyy hyvinvointialueille 2023 alussa, muuttaa kuntien roolia. Kunnissa arvioidaan tulojen ja menojen epätasapainon kasvavan ensi vuodesta eteenpäin. Uudet ja muuttuneet tehtävät yhdessä veroperustemuutosten kanssa lisännevät painetta valtionavun suuntaan. ■

VEROASTE SEKÄ JULKISEN SEKTORIN EDP-VELAN JA VALTION VELAN SUHDE BRUTTOKANSANTUOTTEeseen 2007–2023

